

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conuersione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

72. Duo summè incom. Pechini frigus & puluis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

palatij Regij facta tecta, Lincino ingentium laterum millia ducenta supra millionem annua pensantur, quod ex præfectis operum tenuit Palmerius, addens se item in propugnaculo cæteris altius in urbem imminenti, sphaeram vidisse magnitudine enormem, & molis eiusdem Astronomicum quadrantem, ex ære utraque, eximio opere, nec indocto, quodque mirere, trecentos post annos, auro fulgentia tam viuo, vt si de manu artificis prodirent; et si videantur ab Arabe cula dum Sinis Tartari imperabant: pro muris Nanchini excubant armatorum millia quinquaginta; Pechini multo plura ob viciniam Tartarorum; præterquam quod ciues vt magis boreales, sic aptiores armis quam literis, pari se sollicitudine tuentur, vt si hostem ad portas cernerent. Fauistati urbis duo officium; iis tamen utcumque succurritur. Duobus gradibus antarctico propior quam Roma, sed hyemes patitur absque vlla comparatione longè sæuiores, latetque hæcætenus eius rei causa; præsertim cum borealium incommodis carens, comòdis minimè perfruatur, syluis enim egere regionem licet iis abundet, non temerè dixeris, si attendatur lignorum infinitas, ad ædificandum necessaria; quod nisi ex ligno domos non construunt; & videt Riccius aliquando ratim lignariam longam milliabus duobus, ad restitendam solum palatij Regij ex incendio partem, verum ad ignem non vruntur nisi lapide fossili, bituminoso, ardere facili, sed mordacis, & diuturni caloris cuius noxius vapor tubis fortis proiectis expirat, dum aura interior eius tepore recreatur; & lectos adhibent ad somnum lateritios, & cauos, incluso eiusmodi carbone, contra vim nocturni frigoris: alterum urbis incommodum, ex vicis oritur namquam ferè instratis, proin si pluit, quod rarum est, per altum ceroma calcandis; si sicca & ærens vt sæpius, terra; per densam continuam pulueris nebulam, quæ innumerabilis populi discursu excitata, incurrit in oculos, & domorum quoque intima subtili velut illuue deturpat. Prostant huius molestiæ leuamentum, equi ad certa viarum compita, tùm multi tùm viles, qui sessore suscepto habenis trahuntur à famulo quocumque sessor innuerit, utpote locorum, & domorum perito; at qui sibi dux esse mauult, libro insitit viatorio, passim illic venali, quo urbis regiones, prætoria, domus, palatia norantur adiectis Magistratum, & dominorum nominibus à quibus incolantur: omnes verò, nisi cui præplacet puluerem liberè, velo nigri coloris tenuissimo obnubunt caput, quo illud etiam assequuntur vt tanquam ignori, molestiora quantovis puluere, deuitent officia mutua salutationis quibus alioqui ad perpetuos occursum procerum delumbari miseros oporteret, excensionibus ex equo, proclinationibus corporis, & defectione frontis in lucum, aut puluerem: sed idem capitis inuoluerum in rem suam, feliciter adhibuit Riccius; celata Extremi persona liberè commens quocumque illum sua negotia vocarent, quod à Præfecto Externorum, Regis iniussu, nec vnquam exorasset; nec pertum-
pere

71.
Duo summe
incom. Pe-
chini frigus,
& puluis.

pere valuisse stupentem se populum ad spectaculum hominis externi,
 promissæ barbati, peregrini vultus & vulgi theatro digni. Palatii regi-
 gi admirabilitas à Paulo Veneto descripta, cum recentiorum narra-
 tionibus nihil famæ amiserit; obiter dico illius ambitum ad quinque
 miliaria complecti; inhabitari quindecim millibus hominum Eunuchor-
 um feminatum, & militum qui portarum custodiam ad quinque mil-
 lia agitant cum elephantis quadraginta; nec muri complexum sola ædi-
 ficia occupant. Suus illic hortus, collibus; planis, viuaris, suis fluvio,
 lacubus, piscinis, & sylvis locus est; & quicquid toto demum regno
 deliciarum parit aut simplex natura, aut adulterat ars naturæ amula,
 investigatur ab Eunuchis curiosissime, & accuratissime accersitur, ip-
 sæque adeo ingentes arbores suis cum radicibus, & fibris, tetrâque
 natali, procul explantatæ, illuc transferuntur, denuo conierendæ. Pa-
 latium porro, multa longis inter se distita spatiis componunt palatia,
 eisdem omnia architectonicæ regulæ, & altitudinis; constat ex lignis
 pretiosissimis illius fabrica, sylvæ incumbit columnarum immanium,
 quarum singulis sua materia, & moles, laborque operis, & longinqui-
 tas patriæ, ex qua excisæ advehuntur pretium faciunt marmore quo-
 vis præstantius, refertque Riccius, per se quamque suo statutam loco
 mille sumptu nummorum Regi stare; basi etiam seclusa, eiusque
 stylobate ex solido marmore, cui trahendæ paria mulorum quinquag-
 inta vidit ipse iungi; partis denique illius instaurationi quæ in-
 cendio constagratæ, præfectum operi tribunal, tres auri taxavit mil-
 liones. Domus interior in Regis habitationem adornata vndique auro,
 fulget varietati florum, & gummitioni colorum superfuso; & miraculis
 operum eminenti quæcumque possunt anaglypho toreumate, scalpri
 magisteria fingere, in quo Sinæ maximè excellunt; ne regulæ quidem
 elegantia sua carent; soli radios suos reddunt, Sandaracino croceo, qui
 regis tessellæ color est, exceptos; & clavis figuntur capite inauratis.
 Omnis ædificij ordo in plano est, surgitque ex lapideo fundamento,
 non altius quam tectum postulet laqueatum, aborreat enim Sinæ à du-
 plici contignatione tanquam à vitio architectonicæ, Rexque ipse ut vi-
 dit Typis ingressum legitimis S. Marci palatium quod Venetiis est, te-
 metipsum risit habitationis in vacuo suspensæ plenam aiebat periculi
 velut ambularetur in aère, aut solo vitreo; accedit errori mollities
 hominum scandendi laborem, fugiens, colligendis per gradus talaribus
 molestam, cum semper incedant tunicati. Duplex est præter hanc in-
 timum valido cinctam muro, palatii regio in quadrum; earum in alte-
 ra patet arca capax militum triginta millium; quatuor utrobique pa-
 latia, sed interiora Eunuchis maioribus habitata, & Regi familiari-
 bus, multo reliquis sumptuosiora; nefas cuius etiam Colais regni to-
 tius administratoribus, hanc ultra progredi secundam domus portio-
 nem in hac regis fores dum prætervehuntur, exscensione illas vene-
 rantur. Portarum quatuor, cardines cœli spectantium, australem som-
 niant

niant ominatissimam; reliquarum trium media nunquam patet, nisi ad Regis exitum aut ingressum: & hæc de Regia Pechinensi pro instituto pauca.

73.
Dona Riccij
Regi gratil-
sim.

Postridie aduentus Riccij qui fuit Ianuarij 25. cum suis in urbem muneribus inducitur; munera splendido comitatu ad Regem portantur; quæ res rituum Magistratus, eisdemque Externis, & Legatis, eorumque probandis muneribus Præfectos grauitè affecit aduersus infonem Riccium; nimirum scelestus Mathanus, consecratis suis duobus Eunuchis modum dictauerat, totam huius obsequij gratiam ab eo Magistratu ad se vnum trahendi. Visa sunt Regi munera Riccij, quibus Sinæ par nihil haberent: tabularum aspectu consternatus quibus didicerat referri Saluatorem, eiusque augustissimam parentem, exclamauit. Ille Deus uiuit, & addunt aliqui, proiecto ut solent corpore, & thure posito adorasse. Certum quidem hos vultus proinde ut viuos cum metu ferentem, retinuisse minorem tabulam Saluatoris; maiores datas ad matrem misisse simulachris impensè addictam, quæ & ipsa illarum obiectu territa, in Regis thesaurum iussit eas recondi; & Regis ad eas attoniti, vulgatus clamor, nouum Patribus cognomentum fecit, dictique sunt exinde, *Patres qui Regi Deum viuam donarunt*; thesauri custodes Eunuchi, earum conspectu viros tantum primores dignabantur. Ex aula intima, quatuor Eunuchos eisdemque collegas Mathematicorum, iussit Rex discere, quo artificio horologia regerentur, & præscriptum iis ab eo triduum incredibile est quàm sollicito metu occuparent, ne quid eos omnino præteriret, cuius malè percepti pœnas luerent, aut neglecti; cumque rem antea ignotam, nulla explicarent nota vocabula, fingebat iis Riccius novos characteres, hoc est nouas voces, quod soli possunt in lingua Magistri & iis præfidiis commode instituti: cum scitè Regi fecissent satis, gradu altiori ab eo ornati sunt. Verum ex horariis duobus grandius cum agi non posset nisi longo ponderum descensu, quem testum regiarum demissum, & nullis affatgens gradibus negabat. Fabricarum Præfectis sciscitentibus in præcellam turrim sublatum est, quam in secundo palatij septo Riccius designauit; artificum Principes omni operis, colorum; gammitionis, & sculpti varietate decorantur, quæ Regem oblectaret, suis illic in horis frequenter animum laxare solitum: peculiaris elegantiarum in ea laudabatur quod auis illa quam solis nominant, horas rostro indice notaret. Dum autem Riccius horologiis librandis Mathematicos cum Pantonia in palatio erudiret, aderant crebrius ab Rege ex Eunuchis familiaribus apud eum affuctis, qui requirerent, quicquid illi venisset in mentem de orbe nostro cognoscere; referrent etiam de ipsis minutias omnes, ad quæ quo modo, & quantum ederent, quasi mundi alterius homines, naturæ alterius esse oporteret. At enim Riccium præter os & barbam, cæterà Sinensem ardebat videre, nisi sui auara maiestas obstaret, suis quoque Colais, & Regum Legatis vultus sui copiam facere dedignaretur.